Nemzeti Adatvédelmi és
Információszabadság Hatóság

Ügyszám: NAIH/2018/5699/2 /V
Ügyintéző: dr. Tóth Beáta

Dr. Császár-Nagy Noémi elnök részére
Klinikai Pszichológiai és Pszichoterapeuta Klinikai Pszichológiai Tagozat

Noemi.Csaszar@areus.hu

Tisztelt Elnök Asszony!

Levelében a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságtól (a továbbiakban: Hatóság) iskola- és óvodapszichológusok adatkezelése tárgyában kérte a Hatóság állásfoglalását.

A Hatóságnak az Európai Unió általános adatvédelmi rendelete (a továbbiakban: GDPR)[1] és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. §-a[2] szerint sem feladata, hogy adatkezelési kérdésekben konzultációt folytasson vagy valamely meghatározott adatkezelés értékelését elvégezze és annak jogszabályi megfelelőségéről előzetesen állásfoglalást alakítson ki. Ilyen tevékenység folytatása jelentősen meg is haladná a Hatóság erőforrásait. Az adatkezelés valamennyi ismérve az adatkezelőnél áll rendelkezésre, ezért elsősorban ő képes annak megítélésére, hogy a jogszabályi megfelelés érdekében milyen intézkedések lehetnek szükségesek; a Hatóság nem veheti át az adatkezelő e tekintetben fennálló felelősségét. Ezzel összhangban a GDPR is azt írja elő a Hatóság egyik feladatául, hogy felhívja az adatkezelők (adatfeldolgozók) figyelmét a rendelet szerinti kötelezettségeikre, és kérésre tájékoztatást nyújtson az érintettnek az őt megillető jogok gyakorlásával kapcsolatban [GDPR 57. cikk (1)

---

[1] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: GDPR)

[2] Infotv. 38. § (2) A Hatóság feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése, továbbá a személyes adatok Európai Unión belüli szabad áramlásának elősegítése.

(2a) Az általános adatvédelmi rendeletben a felügyeleti hatóság részére megállapított feladat- és hatásköröket a Magyarország joghatósága alá tartozó jogalanyok tekintetében az általános adatvédelmi rendeletben és e törvényben meghatározottak szerint a Hatóság gyakorolja.

(2b) A Hatóságnak a (2) bekezdésben a személyes adatok tekintetében meghatározott feladatköre a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokban, az azokra vonatkozó előírások alapján a bíróság által végzett adatkezelési műveletek vonatkozásában nem terjed ki a (3) bekezdésben meghatározott hatáskörök gyakorlására.

(3) A Hatóság a (2) és (2a) bekezdés szerinti feladatkörében az e törvényben meghatározottak szerint különösen

a) bejelentés alapján és hivatalból vizsgálatot folytat;

b) az érintett kérelmére és hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást folytat;

c) hivatalból titokfelügyeleti hatósági eljárást folytat;

d) a közérdekű adatokkal és a közérdekből nyilvános adatokkal kapcsolatos jogsértéssel összefüggésben bírósághoz fordulhat;

e) a más által indított perbe beavatkozhat;

f)

*g)*kérelemre adatkezelési engedélyezési eljárást folytat;

*h)*ellátja az Európai Unió kötelező jogi aktusában, így különösen az általános adatvédelmi rendeletben és a 2016/680 (EU) irányelvben a tagállami felügyeleti hatóság részére megállapított, továbbá a törvényben meghatározott egyéb feladatokat.

"

1125 Budapest,
Szilágyi Erzsébet fasor 22/C.
Tel.: +36 1 391-1400
Fax: +36 1 391-1410
ugyfelszolgalat@naih.hu
www.naih.hu

bekezdés d) e) pontja[3]].

Továbbá tekintve, hogy a GDPR az Európai Unió tagállamainak mindegyikében közvetlenül alkalmazandó egységes szabályozást jelent, a GDPR egységes jogértelmezése az Európai Adatvédelmi Testület feladata.

A fentiekre és a beadványában foglaltakra tekintettel a rendelkezésre álló információk alapján a Hatóság az alábbi tájékoztatást adja:

A GDPR 1. cikk 15. pontjában foglalt fogalom-meghatározás szerint *„egészségügyi adat": egy természetes személy testi vagy pszichikai egészségi állapotára vonatkozó személyes adat, ideértve a természetes személy számára nyújtott egészségügyi szolgáltatásokra vonatkozó olyan adatot is, amely információt hordoz a természetes személy egészségi állapotáról.*

A pszichikai állapotra vonatkozó adatok tehát személyes adatnak, illetve azon belül egészségügyi adatnak minősülnek, így kezelésük az adatkezelésre vonatkozó szabályok, garanciák betartásával történhet.

Elsőként az adatkezelés jogalapja vizsgálandó. Az általános adatvédelmi rendelet az adatkezelés jogalapjait a 6. cikkében szabályozza. A 6. cikk (1) bekezdése szerint *„a személyes adatok kezelése kizárólag akkor és annyiban jogszerű, amennyiben legalább az alábbiak egyike teljesül:*
c) az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges;
e) az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges";

A 6. cikk (3) bekezdés szerint az (1) bekezdés c) és e) pontja szerinti adatkezelés jogalapját uniós jognak, vagy azon tagállami jognak kell megállapítania, amelynek hatálya alá az adatkezelő tartozik.

Amennyiben ilyen jogszabályi rendelkezés nem található, az adatkezelést a 6. cikkben felsorolt egyéb jogalapra kell alapítani. A felsorolt szerződéses[4], az érintett létfontosságú érdekében történő[5], valamint az adatkezelő jogos érdekén alapuló[6] jogalap a Hatóság szerint jelen esetben nem megalapozott, így az iskolapszichológus adatkezelése a GDPR 6. cikk (1) a) pontján – hozzájáruláson – alapulhat, illetve egészségügyi adat lévén a 9. cikk (2) a) pontján[7].

---

[3] A GDPR 57. cikk (1) bekezdés d) és e) pontja alapján *„Az e rendeletben meghatározott egyéb feladatok sérelme nélkül, a felügyeleti hatóság a saját területén ellátja a következő feladatokat*
d) felhívja az adatkezelők és az adatfeldolgozók figyelmét az e rendelet szerinti kötelezettségeikre;
e) kérésre tájékoztatást ad bármely érintettnek az e rendelet alapján őt megillető jogok gyakorlásával kapcsolatban, és e célból adott esetben együttműködik más tagállamok felügyeleti hatóságaival;"

[4] 6. cikk (1) b)

[5] 6. cikk (1) d)

[6] 6. cikk (1) f)

[7] GDPR 9. cikk (1) A faji vagy etnikai származásra, politikai véleményre, vallási vagy világnézeti meggyőződésre vagy szakszervezeti tagságra utaló személyes adatok, valamint a természetes személyek egyedi azonosítását célzó genetikai és biometrikus adatok, az egészségügyi adatok és a természetes személyek szexuális életére vagy szexuális irányultságára vonatkozó személyes adatok kezelése tilos.
(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazandó abban az esetben, ha:
a)az érintett kifejezett hozzájárulását adta az említett személyes adatok egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez, kivéve, ha az uniós vagy tagállami jog úgy rendelkezik, hogy az (1) bekezdésben említett tilalom nem oldható fel az érintett hozzájárulásával;

A rendelet a 9. cikk (1) bekezdésében főszabályként megtiltja az egészségügyi adat kezelését bizonyos kivételek megfogalmazásával, melyek egyike szintén a hozzájárulás. A hozzájárulás feltételeit a 7. cikk részletezi.

Kiskorú érintett esetében az adatkezeléshez történő hozzájárulást a szülői felügyeletet gyakorló szülő adhatja meg.

2018. július 26. óta hatálytalan az Infotv. korábbi 6. § (3) bekezdése, mely szerint „*A 16. életévét betöltött kiskorú érintett hozzájárulását tartalmazó jognyilatkozatának érvényességéhez törvényes képviselőjének beleegyezése vagy utólagos jóváhagyása nem szükséges.*" Ezen ideig tehát maga az Infotv. is megkövetelte a szülői jóváhagyást a 16 év alattiak esetében adott hozzájáruláshoz, a hatálytalanság oka az Infotv. jogharmonizációs célú módosítása a GDPR közvetlen alkalmazásával.

Ugyanakkor a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény a 2:43 § e) pontjában személyiségi jogként nevesíti a személyes adatok védelmét. A Ptk. 2:54. § (1) bekezdése szerint a személyiségi jogokat személyesen lehet érvényesíteni, amelyet tehát az érintett maga gyakorolhat, illetve a Ptk. 2:14. §-a alapján a kiskorú nevében a törvényes képviselője járhat el, így az adatkezeléshez történő hozzájárulást ő adhatja meg. Kiskorú törvényes képviselője a Ptk. 4:161. §-a alapján a szülői felügyeletet gyakorló szülő[8].

A köznevelési intézmény alkalmazásában álló óvoda-, iskolapszichológus feladatait a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt) rögzíti, a 62. § (11a) bekezdése szerint „ *[...] Az óvoda-, iskolapszichológus a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőben végzi a gyermekek, tanulók egyéni vagy csoportos szűrésével, vizsgálatával, konzultációval, tanácsadással (a továbbiakban: közvetlen pszichológiai foglalkozás) kapcsolatos, továbbá a gyermekekkel, tanulókkal, pedagógusokkal és szülőkkel való hatékony együttműködés kialakítását célzó feladatokat. Az óvoda-, iskolapszichológus további heti tíz órában a közvetlen pszichológiai foglalkozások szervezésével, előkészítésével kapcsolatos feladatokat látja el, részt vesz a pedagógiai szakszolgálat óvoda-, iskolapszichológus koordinátora által szervezett szakmai feladatokban, szükség esetén előkészíti a gyermek, tanuló szakellátásba történő irányítását, a munkaidő fennmaradó részében pedig a munkaköréhez szükséges információk feldolgozásával, az óvodai, iskolai dokumentáció elkészítésével kapcsolatos feladatokat, továbbá a szakmai fejlődéséhez szükséges tevékenységeket végez*".

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 132. §-a is rendelkezik az iskolapszichológus feladatairól[9], mely számos esetben szintén egyéni vizsgálatot tesz lehetővé.

---

[8] Ptk. 4:161. § *[A gyermek törvényes képviselete]*

(1) A szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége, hogy gyermeküket személyi és vagyoni ügyeiben képviseljék.

[9] 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet **132. §** (1) A nevelési-oktatási intézményben alkalmazott óvodapszichológus, iskolapszichológus ellátja az e §-ban meghatározott feladatokat, amelyek elsődleges célja a gyermek, a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése.

(2) A nevelési-oktatási intézményben dolgozó óvodapszichológus, iskolapszichológus közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.

(3) Az óvodapszichológus, az iskolapszichológus a nevelési-oktatási intézményben a gyermekekkel, a tanulókkal közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben, kezeli a tanulóknak a

Az iskolapszichológus igénybe vétele többnyire önkéntes, amikor a szülő a gyermek valamely problémája megoldása érdekében igényel szaksegítséget, vagy a pszichológus olyan foglalkozásokat szervez, melyben a részvétel nem kötelező, így az ennek során történő adatkezeléshez adott hozzájárulás is önkéntesnek tekinthető. Egyes esetekben viszont a szülő kötelessége, hogy a gyermeknek a vizsgálaton résztvételét biztosítsa[10]. Ekkor a hozzájárulás mint jogalap alkalmazhatósága kérdéses.

A hozzájárulásnak a GDPR 4. cikk 11. pontjában fogalt fogalom-meghatározás szerint fogalmi eleme az önkéntesség[11]. A személyes adatok kezeléséhez történő hozzájárulás jogalapjának legfontosabb feltétele, hogy annak önkéntesnek, azaz mindenfajta külső befolyástól mentesnek kell lennie. Az Adatvédelmi Munkacsoport[12] több dokumentumában[13] kifejtett álláspontjára[14] támaszkodva a Hatóság gyakorlata szerint is a hozzájárulás jogalapként csak akkor jöhet szóba, ha valódi választási lehetőség áll az érintett rendelkezésére, és nem áll fenn a megtévesztés, a megfélemlítés, a kényszerítés vagy más jelentős negatív következmény veszélye a hozzájárulás megtagadása esetén. Az önkéntesség hiányában az adatkezelő nem rendelkezik megfelelő jogalappal az adatkezeléshez. Amennyiben a köznevelési feladatot ellátó hatóság által kötelezően elrendelt pszichológusi vizsgálatban történő adatkezeléshez a törvényes képviselő nem adja hozzájárulását, az adatkezeléshez más jogalapot kell keresni. Ez azonban további elemzést igényel, és jelen beadványnak nem tárgya.

A pszichológus az általa alkalmazott vizsgálati módszertan (teszt, kérdőív, beszélgetés során lejegyzett információk, stb.) során az adott gyermek személyes és egészségügyi adatai birtokába jut.

Az Nkt. 41. § (4) bekezdése rögzíti a gyermekről a köznevelési intézmény által nyilvántartandó adatokat. Ezek között a gyermek pszichológiai vizsgálata során keletkezett adatok nem találhatóak, ennek következtében ezek kezelésére a Hatóság álláspontja szerint a vizsgálatot végző pszichológus jogosult, így e vonatkozásban adatkezelőnek is ő minősül.

A Hatóság szerint a levélben hivatkozott hozzájárulást nem igénylő körbe csak azon esetek tartoznak, amikor a pszichológus olyan tanácsadást, szolgáltatást végez, amely nem személyre szabott, nem egy adott gyermeket érint, és nem jár a gyermekek adatainak

---

nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteit, továbbá

a) megszervezi azokat a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek,

[10] Knt. 72. § (4) A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét. A szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi, óvodapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére a nevelőtestület erre javaslatot tesz. Ha az e bekezdésében foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a köznevelési feladatokat ellátó hatóság kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására.

[11] GDPR 4. cikk 11. „az érintett hozzájárulása": az érintett akaratának önkéntes, konkrét és megfelelő tájékoztatáson alapuló és egyértelmű kinyilvánítása, amellyel az érintett nyilatkozat vagy a megerősítést félreérthetetlenül kifejező cselekedet útján jelzi, hogy beleegyezését adja az őt érintő személyes adatok kezeléséhez;

[12] Az Adatvédelmi Munkacsoport az adatvédelemmel, valamint a magánélet védelmével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó, független európai tanácsadó szerv.

[13] A tájékoztató IV. pontjában („Egyéb joganyagok") megtalálható az Adatvédelmi Munkacsoport joganyagainak pontos megnevezése és elérhetősége.

[14] Így például a hozzájárulás fogalom-meghatározásáról szóló 15/2011. számú vélemény.

kezelésével (pl. anonim csoportos felmérések, csoportos felvilágosító-megelőző foglalkozások, előadások[15]).

Levelében a hivatkozott (38)-as preambulumbekezdés-részlet a rendelet 1. cikk 25-ös pontjában[16] foglaltakhoz - információs társadalommal összefüggő szolgáltatás fogalom-meghatározása - fűzött magyarázat, és a 8. cikkben foglaltakra[17] utal, s mint ilyen, jelen kérdésben nem releváns.

Összefoglalva tehát a köznevelési intézményben alkalmazott óvoda-, iskolapszichológus által a gyermekre vonatkozó egészségügyi adat kezelése kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában csak hozzájárulás megléte esetén jogszerű, és nem fogadható el az az érvelés, hogy kiskorúra vonatkozó egészségügyi-pszichikai állapotra vonatkozó adat kezelése kifejezetten az adatkezelést részletező jogszabályi rendelkezés hiányában megfelelő jogalap nélkül történjen azon indokkal, hogy *„ez csak meglassítaná és megnehezítené az iskolapszichológusi ellátást".*

Ezen túlmenően tájékoztatom, hogy a GDPR szabályainak értelmezéséhez hasznos segítséget jelentenek az Adatvédelmi Irányelv 29. cikke alapján létrehozott Adatvédelmi Munkacsoport iránymutatásai, amelyek elérhetők – jórészt magyarul is – a Hatóság honlapjáról (http://www.naih.hu/29-es-munkacsoport-iranymutatasai.html).

Feltehetőleg érdemes áttekinteni az Európai Bizottság felkészítő anyagait is ezeken a hivatkozási címeken: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-386_hu.htm és https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-eu-data-protection-rules_en#library.

A GDPR-hoz kapcsolódóan a honlapunkon megtalálhatók az e tárgyban született egyedi ügyben nyújtott állásfoglalásaink is amelyek ezen a hivatkozási címen érhetőek el: http://naih.hu/az-adatvedelmi-reformmal-kapcsolatos-allasfoglalasok.html.

Mindezeken túl felhívom szíves figyelmét, hogy a Hatóság – eljárási kereteket nélkülöző, konzultációs válaszként kiadott – jelen tájékoztatása sem jogszabálynak, sem egyéb jogi eszköznek nem tekinthető, az normatív jelleggel, jogi erővel, illetve kötelező tartalommal nem rendelkezik.

A Hatóság jelen ügyben rendelkezésre bocsátott információk alapján kialakított

---

[15] 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 132. § (3) b) *az iskolapszichológus megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatási intézményben [...] a tanulócsoport, és az intézményi szervezet szintjén*

[16] 1. cikk 25. „az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás": az (EU) 2015/1535 európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett szolgáltatás;

[17] GDPR 8. cikk A gyermek hozzájárulására vonatkozó feltételek az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások vonatkozásában

(1) Ha a 6. cikk (1) bekezdésének a) pontja alkalmazandó, a közvetlenül gyermekeknek kínált, információs társadalommal összefüggő szolgáltatások vonatkozásában végzett személyes adatok kezelése akkor jogszerű, ha a gyermek a 16. életévét betöltötte. A 16. életévét be nem töltött gyermek esetén, a gyermekek személyes adatainak kezelése csak akkor és olyan mértékben jogszerű, ha a hozzájárulást a gyermek feletti szülői felügyeletet gyakorló adta meg, illetve engedélyezte.

A tagállamok e célokból jogszabályban ennél alacsonyabb, de a 13. életévnél nem alacsonyabb életkort is megállapíthatnak.

(2) Az adatkezelő – figyelembe véve az elérhető technológiát – észszerű erőfeszítéseket tesz, hogy ilyen esetekben ellenőrizze, hogy a hozzájárulást a gyermek feletti szülői felügyeleti jog gyakorlója adta meg, illetve engedélyezte.

(3) Az (1) bekezdés nem érinti a tagállamok általános szerződési jogát, például a gyermek által kötött szerződések érvényességére, formájára vagy hatályára vonatkozó szabályokat.

jogértelmezése más hatóságot, a bíróságot és az adatkezelőt nem köti, annak csak iránymutató jellege van. Az állásfoglalás, tájékoztatás kiadása tehát nem mentesíti annak címzettjét illetve az adatkezelőt saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége, illetve az adatkezelésért fennálló felelősség alól.

Budapest, 2018. szeptember „ 28 .„

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár